

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI:10.33689/spormetre.727131

Geliş Tarihi (Received): 27.04.2020

Kabul Tarihi (Accepted): 12.03.2021

Online Yayın Tarihi (published): 30.03.2021

HEMSBALL, YÜZME VE ORYANTİRİNG ANTRENÖRLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Murat ŞENTUNA^{1*}, Kaan SERTER², Turgay BİÇER²

¹Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, AYDIN

²Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, İSTANBUL

Öz: Araştırmada hemsball, oryantiring ve yüzme spor dallarında ki antrenörlerin duygusal zekâ düzeyleri ile ilgili durum tespiti yapmak ve duygusal zekâ düzeylerinin bazı değişkenler ile ilişkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada, mevcut durumu ortaya çıkartmayı amaçlayan betimsel ve ilişkisel taramaya yönelik bir yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, bağımsız spor federasyonlardan alınmış antrenörlük belgesine sahip İstanbul ilinde antrenörlük yapan antrenörler oluşturmaktadır. Çalışmaya kolayda örneklem yöntemi kullanılarak gönüllülük esasına göre seçilen 132 antrenör katılmıştır. Veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu ve Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testinden (SDZT-33-Tr) yararlanılmıştır. Verilerin analizinde normallik testi, aritmetik ortalama, standart sapma, standart hata, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma analizi test yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda antrenörlerin cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, eğitim aldıkları okul, spor branşı ve gelir durumları üzerinde yapılan analizler sonucunda anlamlı bir fark bulunamamış, sadece yaş değişkeninin ($p < 0.021$) duygusal zekâ üzerinde anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farkın nereden geldiğini tespit edebilmek için yapılan çoklu karşılaştırma analizi sonucunda farkın 18-23 yaş ($p < 0.009$) ile 36 yaş üzerindeki antrenörler ($p < 0.009$) arasında olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal zekâ, antrenör, hemsball, yüzme, oryantiring.

INVESTIGATION OF THE EMOTIONAL INTELLIGENCE LEVELS OF HEMSBALL, SWIMMING AND ORIENTIRING TRAINERS

Abstract: In the study, it was aimed to determine the emotional intelligence levels of the trainers in hemsball, orienteering and swimming sports branches and to reveal the relationship between emotional intelligence levels and some variables. In the research, a method for descriptive and relational scanning aimed at revealing the current situation was used. The universe of the research consists of the trainers who work as coaches in Istanbul, who have a coaching certificate from independent sports federations. 132 coaches selected on a voluntary basis using the convenience sampling method participated in the study. Personal information form and Original Form Schutte Emotional Intelligence Test (SDZT-33-Tr) were used as data collection tools. In the analysis of the data, normality test, arithmetic mean, standard deviation, standard error, t-test, one-way analysis of variance and Tamhane's T2 multiple comparison analysis test methods were used. As a result of the study, no significant difference was found as a result of the analysis performed on the gender, marital status, educational status, school they received education, sports branch and income status of the trainers, only the age variable ($p < 0.021$) was found to be a significant difference on emotional intelligence. As a result of the multiple comparison analysis performed to determine where this difference came from, it was determined that the difference was between trainers aged 18-23 ($p < 0.009$) and those over 36 years old ($p < 0.009$).

Keywords: Emotional intelligence, coach, hemsball, swimming, orienteering

GİRİŞ

Sosyal zekâ kavramı ilk olarak Thorndike (1920), daha sonra Guilford (1967) tarafından bilimsel çevrelere tanıtılmaya başlandığından beri psikologlar tarafından ilgi gösterilen bir alan olmuştur. Eysenck ise 1985 yılında ilk defa üç zekâ türünü (biyolojik, psikometrik ve sosyal) ve onu etkileyen faktörleri birbirinden ayıran yararlı bir model tasarlamıştır.

Birçok araştırmacı (Petrides ve Furnham, 2001, 2003, 2006; Landy, 2006) sosyal zekâ kavramının kişilik ve bilişsel yetenekler ile ilişkisini, yaşamdaki rolünü ve nasıl geliştiğini araştırmalarına konu yapmış ve sosyal duyarlılık, sosyal içgörü ve sosyal iletişim gibi konularla ilgili çok yönlü olduğuna inanmışlardır. Bu araştırmacılar sosyal zekanın bir sosyal veya kişilik değişkeni olduğunu belirtmekte, dolayısıyla duygusal zekâ özelliği taşıdığını söylemektedirler.

Serter ve Biçer'e (2019) göre, son yıllarda yapılan bilimsel çalışmalar ile önemi fark edilen duygusal zekâ, iş hayatlarında yüksek bilişsel zekâyâ sahip bireylerin üstün akademik yeteneklerine rağmen işlerinde başarı elde edememelerine dikkat çekmektedirler. Yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip bireylerle yapılan bilimsel çalışmaların bireyin mutluluğu, iş ve özel hayatta ki verimi, yaşam kalitesi vb. gibi duygularının olumlu yönde değişmesine sebep olduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan birini Deniz ve Yılmaz 2004 yılında üniversite öğrencileri üzerinde yapmış ve yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip bireylerin yaşam doyum düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Yerli (2009) tarafından okul yöneticileri üzerinde yapılan araştırmada, duygusal zekâ düzeyi yüksek okul yöneticilerinin gelişmiş iletişim becerilerine sahip olduğu, karar ve yönetim anlayışında esnek davranabildikleri ve öğretmen ve öğrencilerin motive edici davranışlar sergilediklerini tespit etmiştir.

Duyguların tanınması, denetlenmesi, yönetilmesi, akıllıca kullanılması, istenilen sonuca ulaşabilmek için duyguların istenilen yönde kullanılma yetisi anlamına gelen duygusal zekâ, aynı zamanda iş birliği yapma, uyum, empati, sosyal duyarlılık, insanlarla başarılı iletişim kurma gibi özelliklerin üst seviyede olmasını gerektiren ve antrenörlük, öğretmenlik, yöneticilik gibi görevlerde çok önemli olduğu söylenebilir. Goleman (1998) ise duygusal zekâyı, dürtüleri kontrol ederek tatmin düzeyini erteleyebilme, olumsuzluklara rağmen yoluna devam edebilme, eyleme geçebilme, ruh halini düzenleyebilme, oluşacak problemlerin düşünme eylemini engellemesine izin vermeme, empati yapabilme ve umut besleme olarak açıklamaktadır.

Hemsball, 2011 yılında oynanmaya başlanmış milli bir spor dalıdır ve Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 2013 yılında alınan kararın ardından Türkiye Herkes İçin Spor Federasyonu'nun bir spor dalı olarak faaliyet göstermeye başlamıştır (Zorba ve Gönülateş, 2017). Top, çember, hedef tahtası, alan şeridi ve ayak basma tablalarını kullanarak, topu çembere değdirmeden çemberin içine atarak, karşı tarafa geçirmeye ve rakibe hata yaptırıp sayı kazanmayı hedefleyen bu spor dalında, denge, dikkat, refleks ve odaklanma gerektirmektedir. Işık (2016), Hemsball'un aynı zamanda engelli bireyler üzerinde de denge uyumunda etkili olduğunu, Sever (2016), çocuklarda denge gelişimini belirgin şekilde arttırdığını ve Yapıcı (2019), çocukların dikkat düzeylerinde olumlu bir artış yarattığını saptamışlardır.

Hemsball sporunda 30 atış çeşidi bulunmaktadır ve stratejik hamle yapabilme ve hızlı düşünüp hızlı karar verebilme yeteneği gereklidir. Ayakta satranç oynamaya da benzeyen

Hemball, küçük bir alanda oynanabilme özelliğine sahip olması ve her yaşa hitap edebilme özelliği ile eğlenceli ve eğitici bir spordur (Zorba ve Gönülateş, 2017).

Korkmaz 2018 yılında yüzme antrenörleri ile yaptığı araştırmasında, duygularını ifade edebilen antrenörlerin, iş arkadaşlarıyla daha etkin iletişim kurduklarını, aynı zamanda takım çalışmalarını iyi yönetebilmek gibi yeteneklere sahip olduklarını ve örgüt içinde alınan kararlara her zaman daha iyi uyum sağlarken yeniliklere açık bakış açısı sergiledikleri sonucuna varmıştır.

Aksın (2018), oryantiring sporunun, bir doğa aktivitesi olarak bilindiğini ve harita ve pusulanın en üst düzey ve verimlilikte kullanıldığı yön ve hedef bulma sporu olarak tanımlar. Aynı zamanda birçok bilişsel beceri içeren oryantiring sporunun özellikle her yaşta insanın zihinsel ve fiziksel gelişimlerine olumlu katkılar yaptığını belirtmektedir. Taş (2010) ise oryantiring spor dalını, cesaret, irade, sebat, soğukkanlılık, dayanıklılık, sosyal, bireysel davranışlar ile matematiksel-mantıksal zekâyı ve ahlâkı geliştiren özellikleri bünyesinde toplayan bir spor olarak tanımlar.

Antrenörler, araştırmacıdan aldığı bilgileri uygulanır hale getirerek, sporcuya ileten, sporcu performansını yükseltmek için yapılması gereken araştırmaları yapıp, araştırmacılara bildiren spor eğiticileridir (Sunay, 1998). Antrenörlerin kişilik özellikleri sporcunun veya takımın başarısı üzerinde çok önemlidir. İnsan ilişkileri, iletişim, duygudaşlık ve duygusal zekâ gibi psikoloji alanlarında kendilerini geliştiren antrenörler hem kendilerinin hem de sporcularının yaşamlarına kalite sağlamış olurlar (Tutar, 2018). Duygusal zekâ antrenörler için, müsabaka ve antrenman anında sporcuları motive edebilme ve karakterlerinde gelişim sağlama, önderlik ve etkili iletişim becerilerini geliştirme gibi çok önemli konularda da oldukça etkili bir araçtır (Topuz ve Çağlayan, 2019). Bu sebeplerle antrenörlerin iyi iletişim kurabilmesi için öncelikle sahip oldukları duygularının farkında olmaları gerekmektedir.

Bireyin olumlu duygu hali içerisinde olması, iş verimini, performansını ve iş yapma isteğini arttıracak olumlu sonuçları ifade eder (Keser, 2018). İşini severek yapan mutlu işgörenler daha verimli ve yüksek performanslı çalıştıkları için işletme performansı da artmaktadır (Aşık, 2010). Mutlu işgören çevresinin de mutlu olması için çaba sarf ettiği için bulunduğu çalışma ortamına olumlu katkı sağlar (Hatipoğlu ve Akduman, 2018). Olumlu duygular içinde olan antrenörler takımının ve sporcularının başarısı için kendi iş motivasyonunu, performansını, verimliliğini ve bireysel yaşam kalitesini de yükseltir. Baş ve Soylu (2018), olumlu duyguların bireyleri, daha yaratıcı ve üretken olmaya teşvik ettiği gibi yaşamlarını daha iyiye doğru dönüştürdüğü ve zenginleştirdiğini söylemektedir.

Yöneticiler, antrenörler, yardımcı antrenörler, ekip çalışanları, sporcular, sporcu aileleri ve çevresiyle sürekli iletişim halindedirler. Doğan ve Oğuzhan (2015), bireyin gün içerisinde birçok insanla etkili iletişim kurabilmesinin ancak onların duygularını anlamaya çalışmasıyla olabileceğini söyler. Yılmaz ve Akyel (2008), insanların kendisini karşısındaki bireylerin yerine koyup ortaya çıkan duruma onların bakış açısıyla bakması (empati), duygu ve düşüncelerini en sağlıklı şekilde anlayıp, hissederek bunu iletmesi sürecini empati olarak tanımlarken, Doğan ve Demiral (2007) ile Stock (2006) ise empatiyi, öncelikle ekip çalışmalarında, üyelerin duygularının anlaşılması, iş motivasyonu ve tatmininin artırılması, işgörenlerin potansiyellerinin ortaya çıkartılarak geliştirilmesinde temel bir yetenek olduğunu, duygusal zekanın da oldukça iyi kullanıldığının bir belirtisi olduğunu söylemektedirler.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada, betimsel tarama yöntemi kullanılarak mevcut durumun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu yöntem geçmişte var olmuş veya şu anda da mevcut bir durumu olduğu gibi tasvir etmeyi amaç edinen inceleme yaklaşımlarıdır (Karasar, 2006).

Evren-Örneklem (Araştırma Grubu)

Araştırmanın evrenini, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı ilgili federasyonlardan alınmış antrenörlük belgesine sahip İstanbul ilinde antrenörlük yapan antrenörler oluşturmaktadır. Araştırmaya kolayda örneklem yöntemi kullanılarak gönüllülük esasına göre 132 antrenör katılmıştır. Araştırma Hemsball, oryantiring ve yüzme antrenörleri ile sınırlandırılmış ve örneklem grubunun evreni temsil eder nitelikte olduğu kabul edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanmasında anket tekniği kullanılmış ve kullanılan anket ise iki bölüm halinde oluşturulmuştur. Birinci bölümü araştırmacılar tarafından hazırlanan ve spor dalı, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, en son mezun olunan bölüm, antrenörlük kademesi, yaş, aylık gelir, antrenörlükten gelir elde edilip edilmediği ve cevap evet ise gelir miktarı bilgilerinin yer aldığı demografik bilgilerin toplandığı kişisel bilgi formu oluşturmaktadır. İkinci bölümü ise otuz üç maddeden oluşan, Schutte ve arkadaşları tarafından 1998 yılında geliştirilen, 2017 yılında Tatar, Tok ve Saltukoğlu tarafından Türkçe uyarlaması, geçerliliği ve güvenilirliği yapılan Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testi (SDZT-33-Tr) oluşturmaktadır. SDZT-33-Tr beş seçenekli likert türü (1.Kesinlikle katılmıyorum, 2.Katılmıyorum, 3.Fikrim yok, 4.Katılıyorum, 5.Kesinlikle katılıyorum) bir ölçek olup yetişkinlerde kullanılmaktadır. SDZT-33-Tr ilk geliştirildiği haliyle otuz üç maddeden oluşmaktadır ve tek boyutlu yapıdadır. Ölçeğin, 5, 28 ve 33 numaralı maddeleri ters kodlanmıştır.

Verilerin Analizi

Antrenörlerin, araştırılan değişkenlere göre duygusal zekâ düzeylerinin belirlenebilmesi için normallik testi, standart sapma, standart hata, aritmetik ortalama, parametrik testler olan t-testi, tek yönlü varyans analizi testi, çoklu karşılaştırma analizi için ise Tamhane's T2 test yöntemi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde elde edilmiş olan verilerin istatistiksel olarak analizleri sonucunda ortaya çıkan bulguları yer almaktadır. Shapiro Wilk normallik testi sonuçlarına göre verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Hemsball, oryantiring ve yüzme antrenörlerinin bağımsız değişkenlerinin frekansları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Antrenörlerin bağımsız değişkenlerinin frekans tablosu

Branş	N	%	Ant. Kademesi	N	%
Hemball	68	51,5	1. Kademe	73	55,3
Oryantiring	41	31,1	2.Kademe	45	34,1
Yüzme	23	17,4	3.Kademe	14	10,6
Cinsiyet	Medeni Durum				
Kadın	62	47,0	Evli	81	61,4
Erkek	70	52,0	Bekâr	51	38,6
Eğitim Durumu	Yaş				
Lise	3	2,3	18-23 yaş arası	10	7,6
Ön Lisans	7	5,3	24-29 yaş arası	34	25,8
Lisans	92	69,7	30-35 yaş arası	22	16,7
Lisansüstü	30	22,7	36 ve üstü yaş	66	50,0
Mezun Olunan Bölüm	Ant. Geliri				
Spor Fak.	79	59,8	Evet	22	16,7
Diğer	53	40,2	Hayır	110	83,3
Gelir Durumu					
2000 TL ve altı	21	15,9			
2001-3000 TL	21	15,9			
3001-4000 TL	21	15,9			
4001 TL ve üstü	69	52,3			
Genel Toplam	132	100	Genel Toplam	132	100

Tablo 1’de, antrenörler branşlarına göre incelendiğinde 68’i (%51,5) hemball, 41’i (%31,1) oryantiring ve 23’ü (%17,4) yüzme olduğu görülmektedir. 62’si (%47,0) kadın antrenör, 70’i (%52,0) erkek antrenördür. 81’i (%61,4) evli, 51’i (%38,6) bekârdır. Eğitim durumlarına göre incelendiğinde ise 3’ü (%2,3) lise mezunu, 7’si (%5,3) ön lisans mezunu, 92’si (%69,7) lisans mezunu ve 30’u (%22,7) lisansüstü mezunudur. Antrenörlerin mezun oldukları bölüm incelendiğinde BESYO veya spor bilimleri fakültesinden mezun olanlar 79 kişi (%59,8), diğer bölümlerden mezun olanlar ise 53 kişidir (%40,2). Antrenörlerin antrenörlük kademeleri incelendiğinde; 73’ü (%55,3) 1. kademe antrenör, 45’i (%34,1) 2. kademe antrenör ve 14’ünün (%10,6) ise 3. kademe antrenör olduğu tespit edilmiş olup, 4. ve 5. kademe antrenör bulunmamaktadır. 10’u (%7,6) 18-23 yaş arasında, 34’ü (%25,8) 24-29 yaş arasında, 22’si (%16,7) 30-35 yaş arasında ve 66’sı (%50,0) 36 ve üzeri yaşadadır. Katılımcı antrenörlerin; 21’inin (%15,9) aylık geliri 2000 TL ve altı, 21’inin (%15,9) 2001-3000 TL arasında, 21’inin (%15,9) 3001-4000 TL arasında ve 69’unun (%52,3) 4001 TL ve üstüdür. Bu antrenörlerin 22’sinin (%16,7) antrenörlük gelirleri olup, 110’unun (%83,3) ise antrenörlük gelirleri yoktur. Antrenörlerin Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testine ait ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. SDZT-33-Tr ait ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri tablosu

Ölçek	N	Ort.	S	Sh_x
SDZT-33-Tr	132	4.10	.31	.02

Tablo 2’de görüldüğü üzere, antrenörlerin Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testi puan ortalaması (Ort.= 4.10) olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgudan hareketle antrenörlerin duygusal zekâ düzeylerini belirlemek için hazırlanan ölçek maddelerine yüksek düzeyde katılmakta ve duygusal zekâ düzeyleri yüksek düzeydedir.

Antrenörlerin Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testi puan ortalamaları ile cinsiyet, medeni durum, mezun olunan bölüm ve antrenörlük gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için bağımsız gruplar arasında t-testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 3’de açıklanmıştır.

Tablo 3. SDZT-33-Tr bağımsız grup t-testi sonuçları tablosu

Puan	Gruplar	N	Ort.	S	Sh _x	t - Testi		
						T	df	p
SDZT-33-Tr	Kadın	62	4.14	.28	.03	1.230	130	.221
	Erkek	70	4.07	.33	.04			
	Evli	81	4.09	.32	.03	-.597	130	.552
	Bekâr	51	4.12	.29	.04			
	Spor Fak.	79	4.11	.33	.03	.517	130	.606
	Diğer	53	4.08	.29	.04			
	Evet	22	4.01	.29	.06	-1.431	130	.155
	Hayır	110	4.12	.31	.03			

p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde, antrenörlerin Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testi puan ortalamalarının cinsiyet, medeni durum, mezun olunan bölüm ve antrenörlükten gelir elde etme durumu değişkenlerine göre hiçbir değişkenin ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Antrenörlerin Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testi puan ortalamaları ile branşlar, eğitim durumu, antrenör kademesi, yaş ve gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için ANOVA (tek yönlü varyans analizi) yapılmış ve sonuçlar Tablo 4’de belirtilmiştir.

Tablo 4. SDZT-33-Tr ANOVA (tek yönlü varyans analizi) sonuçları tablosu

Puan	N. Ort.ve S Değerleri					ANOVA Sonuçları				
	Grup	N	Ort.	S	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
SDZT-33-Tr	Hemball	68	4.09	.31	G. Arası	.25	2	.12		
	Oryantiring	41	4.16	.32	G. İçi	12.70	129	.09	1.295	.277
	Yüzme	23	4.03	.27	Toplam	12.95	131			
	Lise	3	4.15	.35	G. Arası	.12	3	.04		
	Ön Lisans	7	4.07	.47	G. İçi	12.83	128	.10	.404	.750
	Lisans	92	4.09	.29	Toplam	12.95	131			
	Lisans Üstü	30	4.16	.34						
	1.Kademe	73	4.08	.26	G. Arası	.09	2	.04		
	2.Kademe	45	4.12	.39	G. İçi	12.85	129	.10	.495	.611
	3.Kademe	14	4.16	.24	Toplam	12.95	31			
	18-23 yaş arası	10	3.92	.18	G. Arası	.94	3	.03		
	24-29 yaş arası	34	4.05	.26	G. İçi	12.00	128	.00	3.366	.021*
	30-35 yaş arası	22	4.03	.25	Toplam	12.95	131			
	36 ve üstü yaş	66	4.18	.35						
	2000 TL ve altı	21	3.98	.24	G. Arası	.59	3	.19		
	2001-3000 TL	21	4.06	.29	G. İçi	12.36	128	.09	2.035	.112
3001-4000 TL	21	4.08	.28	Toplam	12.95	131				
4001 TL ve üstü	69	4.16	.33							

*p<0.05

Tablo 4. incelendiğinde, antrenörlerin Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testi puan ortalamalarının spor dalı, eğitim durumu, antrenörlük kademesi, yaş ve gelir durumu değişkenlerinden sadece yaş değişkeni sonuçlarına göre [$F_{(3-128)} = 3.366$; $p < .05$] gruplar arası

farklılık anlamlı bulunmuştur ve tamamlayıcı Post-Hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. Öncelikle, Levene's testi yapılarak grup dağılımı varyanslarının homojenliği sınanmış, çıkan sonuçta ise varyansların homojen olmadığı belirlenmiştir (LF=4.883; .003).

Varyanslar homojen olmadığı için Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma tekniği kullanılarak çıkan analiz sonuçları Tablo 5'de belirtilmiştir.

Tablo 5. SDZT-33-Tr yaş değişkeni Tamhane's T2 Testi sonuçları tablosu

Puan	Yaş (i)	Yaş (j)	OF (i-j)	Sh _x	p
Tamhane's T2	18-23 yaş	24-29 yaş	-.1358	.0734	.385
		30-35 yaş	-.1118	.0793	.676
		36 ve üstü	-.2634*	.0719	.009
	24-29 yaş	18-23 yaş	.1358	.0734	.385
		30-35 yaş	.0240	.0711	1.000
		36 ve üstü	-1.275	.0628	.243
	30-35 yaş	18-23 yaş	.1118	.0793	.676
		24-29 yaş	-.0240	.0711	1.000
		36 ve üstü	-.1515	.0696	.189
	36 ve üstü	18-23 yaş	.2634*	.0719	.009
		24-29 yaş	.1275	.0628	.243
		30-35 yaş	.1515	.0696	.189

*p<0.05

Tablo 5'de, antrenörlerin Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Testi puan ortalamalarının yaş değişkeninin hangi alt gruplar arasında farklılık gösterdiğini belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testinin sonucunda, 18-23 yaş grubu ile 36 yaş ve üstü grubu arasında, 36 yaş ve üstü grubu lehine olarak (p<.05) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptandığı gösterilmektedir. Bu durum, yaşları 36 ve üstü olan antrenörlerin, yaşları 18-23 arasında olan antrenörlere göre duygusal zekâ düzeylerinin yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Diğer alt boyutların arasındaki farklılıklar ise anlamlı bulunmamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Duygusal zekâ spor çalışmalarında, temel ihtiyaç tatmini (Watson ve Kleinert, 2017), motivasyon (Sukys ve ark., 2019) ve performans (Kopp ve Jekauc, 2018) belirleyicisi olarak incelenmektedir. Antrenörlük aynı zamanda eğitim sektörünün de bir parçasıdır ve çocuklara spor eğitimi veren antrenörlerin, her eğitim işgöreni gibi etkileşim içerisinde oldukları öğrencileri, velileri ve diğer unsurlar ile kaliteli bir iletişim içerisinde olma zorunlulukları bulunmaktadır. Akyol (2019), etkili yapılabilen iletişimin bireylerin kişisel etkililiğini arttırdığını, diğer bireylerle ilişki kurmaya yardımcı olduğunu, işindeki performans ve motivasyonunu olumlu biçimde geliştirdiğini söylemektedir. Buğdaycı (2018), antrenörlerin belirledikleri hedeflerine ulaşabilmeleri için, sporcuları ile iyi ve en etkili şekilde iletişim kurmak zorunda olduğunu dile getirmekte, sporcunun ve takımının performansının artırılmasında çok önemli bir faktör olduğunu belirtmekte, etkili iletişimin de birçok faktöre bağlı olduğunu söylemektedir. Acar (2002) bu faktörlerden birisi olarak duygusal zekayı, bireyin kendisine ve diğer insanlara ait olan duyguları doğru şekilde algılayıp değerlendirerek açıklayabilmesi, bu duygular içinde ayırım yaparak, edindiği bilgileri davranışlarında kullanması ile ilgili yetenekler olarak tanımlamaktadır.

Duygusal zekâ, özellikle antrenörün takım içindeki etkili olabilme durumu açısından çok önemli yer kaplamaktadır (Thelwell ve ark., 2008). Ayrıca antrenörler için, sporcuları çok daha iyi güdüleme ve karakterlerinde gelişim (Laborde ve ark., 2011), liderlik (Erkus ve Gunlu, 2008) ve etkili iletişim becerileri gibi çok önemli konularda olumlu ve etkili bir araç olduğu belirtilmektedir (Adiloğulları ve Görgülü, 2015).

Araştırma sonucunda, antrenörlerin duygusal zekâ düzeyleri oldukça yüksek seviyede olduğu görülmüştür. Çıkan bu sonuca göre araştırmaya katılan hemsball, oryantiring ve yüzme dallarındaki antrenörlerin, empati eğilimlerinin yüksek oldukları, etkili bir iletişim içerisinde oldukları, kendilerinin ve karşısında etkileşim içerisinde olduklarının duygularını anlayıp anlamlandırabildiklerini, stres gibi olumsuz duygu durumları ile karşılaştıklarında kolayca duygularını düzenleyebildiklerini, işte mutluluğu yakaladıkları ve buna bağlı olarak iş verimlerinin ve bireysel yaşam kalitelerinin yüksek olduklarını söylenebilir. Ayrıca spor ortamındaki etkilerinin önemsenebilecek kadar büyük olan antrenörlerin duygusal zekâ düzeylerinin antrenör yeterliliğine anlamlı katkı sağladığı sonucuna varan Thelwell ve arkadaşları (2008), antrenörlerin birçok farklı durum ile karşılaşma ihtimali ve çok farklı kişilik yapısına sahip bireyler ile birlikte çalışması, yaptıkları işin yüksek duygusal zekâ gerektirebilecek zor durumları da içerdiğinin göstergesi olduğunu savunmaktadırlar (Dağ ve Sarı, 2019).

Antrenörlerin duygusal zekâ düzeyleri ile cinsiyet, medeni durum, mezun olunan bölüm ve antrenörlükten gelir elde etme durumları değişkenlerine göre yapılan istatistiksel çalışmada hiçbir değişkenin ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Cinsiyet değişkeni ile ilgili bu durum Schutte ve arkadaşları (2001), Acar (2002), Balcı ve arkadaşları (2003), Kayışoğlu ve arkadaşları (2014), Özdiç ve Bilir (2016), Kulualp ve Erol (2017), Özdemir ve Dilekmen (2017), Tuncel (2018), Şimşek (2018), Sarıkabak ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan çalışmalar ile, medeni durum değişkeni ile ilgili sonuçlar Şen ve arkadaşları (2013), Adiloğulları ve Gencay (2016) ve Şimşek (2018) tarafından yapılan çalışmalar ile, mezun olunan bölüm değişkeni ile ilgili sonuçlar Kayışoğlu ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan çalışmalar ile, eğitim durumu değişkeni ile ilgili sonuçlar Kulualp ve Erol (2017), Şimşek (2018), Sarıkabak ve arkadaşları (2018) ve Köse (2019) tarafından yapılan çalışmalar ile, gelir durumu değişkeni ile ilgili sonuçlar ise Yanar (2017), Tuncel (2018) ve Şimşek (2018) tarafından yapılan çalışmalar ile paralellik göstermekte ve antrenörlük yapanların cinsiyetlerine, medeni durumlarına, üniversite de eğitim aldıkları bölümlere ve antrenörlük yaparak elde ettikleri gelire göre değişmediği sonucunu desteklemektedir.

Yaş değişkeni ile ilgili ortaya çıkan sonuç yaşları 36 ve üstü olan antrenörlerin, yaşları 18-23 arasında olan antrenörlere göre duygusal zekâ düzeylerinin çok daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle yaş ilerledikçe duygusal zekâ düzeyi de yükselmektedir. Araştırmanın yaş değişkeni ile ilgili bu sonucu Karademir ve arkadaşları (2010), Karakaş ve Küçükkoğlu (2011), Kuşaklı ve Bahçecik (2012), Kayışoğlu ve arkadaşları (2014), Tuncel (2018), Adiloğulları ve arkadaşları (2019) ve Köse (2019) tarafından yapılan çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Araştırmanın sonucunda ise antrenörlerin duygusal zekâlarının sadece yaşa göre değişim gösterdiği, yaşları ilerledikçe kazanılan deneyimlerin de daha etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre spor dalı ve antrenörlük kademesi değişkenleri ile antrenörlerin duygusal zekâ düzeyleri arasında bir fark bulunamamıştır. Nideffer ve Bond (1990) bireysel sporlarda duygusal zekânın daha ön plana çıktığını, takım sporlarında ise daha az öngörüldüğünü bulmuşlardır. Bu durum antrenörlerin genel olarak spor branşları ve

antrenörlük kademelerine bakılmaksızın duygusal zekâ farklılıkları göstermedikleri ancak bireysel sporlar ile uğraşan antrenörlerin takım sporlarında antrenörlük yapan kişilerden daha çok iş birliği yapma, uyum ve duygudaşlık gibi duygusal zekâ özellikleri sergileyebilecekleri söylenebilir.

Sonuç olarak, antrenörler spor dünyasının dinamik ve dağınık doğasında keder ve hayal kırıklığı, hakemlerin kararlarına öfke, oyuncuların performansından dolayı hayal kırıklığı gibi duygusal olarak çeşitli olaylardan etkilenerek antrenörlük yapmaya devam etmektedirler. Ancak her zaman sporcularının ruh hallerini, isteklerini ve hatta takım performansını artırmak için, onları kontrol ederek uygun cevapları bulabilmeleri için duygusal zekalarını geliştirmeleri gerekmektedir. Bu araştırma diğer spor branşların da çalışan antrenörler arasında tekrarlanabilir, Schutte Duygusal Zekâ Testinin alt boyutları da çalışmaya dahil edilebilir, sadece kamuda görev yapan değil özel kulüplerde de antrenörlük yapan kişiler arasında yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, F. (2002). Duygusal zekâ ve liderlik. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 53-68.
- Adiloğulları, İ., Görgülü, R. (2015). Sporda duygusal zekâ envanterinin uyarlama çalışması. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1(2), 83-94.
- Adiloğulları, G., E. (2016). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin duygusal zekâ ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 2(1), 8-21.
- Adiloğulları, İ., Görgülü, R., Şenel, E. (2019). Duygusal olarak zeki futbol antrenörü daha etkili iletişim becerileri gösterir mi? *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 5(1), 46-57.
- Aksın, K. (2008). *Oryantiring Sporunda Kent İçi Organizasyonlar Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akyol, P. (2019). Farklı fakültelerdeki öğrencilerin iletişim becerilerinin karşılaştırılması. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(3), 71-77.
- Balcı, S., Yılmaz, M., Kalkan, M., Odacı, H. (2003). Yönetici adaylarının duygusal zekâ ve iş doyumu düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özet Kitapçığı*. 44.
- Baş, A. U., Soylu, Y. (2016). Pozitif duyguların psikolojik danışman adaylarının entelektüel becerileri ve mutluluk düzeylerine etkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8(2), 264-270.
- Bıçer, T. (2006). *Şampiyonluğun Psikolojisi*. Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Bıçer, T. (2014). *NLP Kişisel Liderlik*. Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Buğdaycı, K. (2018). *Antrenörlerin İletişim Becerileri ile Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Dağ, A., Sarı, İ. (2019). Duygusal zekâ ve sporcularda duygusal zekâ kullanımı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 183-200.
- Deniz, M. E., Yılmaz, E. (2004). Üniversite Öğrencilerinin duygusal zekâ yetenekleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişki. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*.
- Doğan, S., Demiral, Ö. (2007). Kurumların başarısında duygusal zekânın rolü ve önemi. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Yönetim ve Ekonomi*, 14(1), 209-230.

Doğan, S., Oğuzhan, Y. (2015). Çalışanların duygusal zekâ düzeylerinin işten ayrılma niyetlerine etkisi üzerine bir çalışma. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 1-12.

Eysenck, H. (Ed). (1985). *A model for intelligence*. Berlus: Springer-Verlag.

Goleman, D. (1998). *Emotional Intelligence (Why it can matter more than IQ)*. Duygusal zekâ neden ıq'dan önemlidir? Varlık Yayınları, İstanbul.

Guilford, J. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw-Hill.

Hatipoğlu, Z., Akduman, G. (2018). Mutluluk ve işe ilişkin duygusal iyilik algısına yönelik ülkeler bazında karşılaştırmalı bir araştırma. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(3), 154-172.

Işık, M. (2016). *Zihinsel engelli çocuklarda hemsball oyun becerilerinin motor yeterlik sonuçlarına etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Karademir, T., Döşyılmaz, E., Çoban, B., Kafkas, M. E. (2010). Beden eğitimi ve spor bölümü özel yetenek sınavına katılan öğrencilerde benlik saygısı ve duygusal zekâ. *Kastamonu Eğitim Dergisi*.

Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Karakaş, S. A., Küçüköğlü, S. (2011). Bir eğitim hastanesinde çalışan hemşirelerin duygusal zekâ düzeyleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(3), 8-13.

Kayısoğlu, N. B., Doğan, İ., Çetin, M. (2014). Gençlik kampı lider adaylarının duygusal zekâ düzeyleri ve iletişim becerilerinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 43-50.

Keser, A. (2018). İşte mutluluk araştırması. Paradoks ekonomi. *Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14(1), 43-57.

Korkmaz, A., K. (2018). *Duygusal Zekânın Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kopp, A., Jekauc, D. (2018). The influence of emotional intelligence on performance in competitive sports: A Meta-Analytical Investigation. *Sports*, 6(4), 175.

Köse, E. (2019). Çalışanların duygusal zekâ düzeyleri ile tükenmişlik algıları arasındaki ilişkinin araştırılması. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 193-212.

Kulualp, H., G., Erol, S. (2017). Mikro açıdan turizm sektörü yöneticilerinin duygusal zekâ düzeylerini etkileyen demografik değişkenler. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*. Özel sayı, 120-130.

Kuşaklı, B., Y., Bahçecik, N. (2012). Yönetici hemşirelerin duygusal zekâ yetenekleri ve liderlik davranışları. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 20(2), 112-119.

Laborde, S., Brüll, A., Weber, J., Anders, L. S. (2011). Trait emotional intelligence in sports: a protective role against stress through heart rate variability? *Personality and Individual Differences*, 51, 23-27.

Landy, F. (2006). The long, frustrating and fruitless search for social intelligence: A cautionary tale. In K. Murphy (Ed) *A Critique of Emotional Intelligence*. Mahwah NJ: Erlbaum, 81-123

Nideffer, R., M. (1990) Using the test of attentional and interpersonal style with athletes. In, Australian Sport Psychology: The Eighties. Bond, J., Gross, J. (Eds). *Australian Institute for Sport*, Canberra, 149-160.

Özdemir, M., Dilekmen, M. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâlarının anne-baba tutumu, akademik başarı ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1655-1671.

Özdiñç, Ö., Bilir, F., P. (2016). Üst düzey spor örgüt yöneticilerinin duygusal zekâ özelliklerini belirlemeye yönelik bir çalışma. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(1), 27-39.

Petrides, K. V., Furnham, A. (2001). Trait emotional intelligence: Psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *European Journal of Personality*, 15, 425 – 448.

Petrides, K. V., Furnham, A. (2003). Trait emotional intelligence: Behavioural validation in two studies of emotion recognition and reactivity to mood induction. *European Journal of Personality*, 17, 39-57.

Petrides, K. V., Furnham, A. (2006). The role of trait emotional intelligence in a genderspecific model of organisational variables. *Journal of Applied Social Psychology*, 36, 552-569.

Sarıkabak, M., Eyuboğlu, E., Ayrancı, M. (2018). Bocce (Petank) sporcularının duygusal zekâ düzeylerinin, akademik erteleme davranışları üzerine etkisinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 163-177.

Schuttle, N. S., Malouff, J. M., Bobik, C., Coston, T. D., Greeson, C., Jedlicka, C. (2001). emotional intelligence and interpersonal relations. *The Journal of Social Psychology*, 141(4), 523-536.

Serter, K., Biçer, T. (2019). Yerel yönetimler ve Gençlik Hizmetleri Spor Müdürlüğü'nde görev yapan spor yöneticilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile mutlulukları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Avrasya Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 66-82.

Sever, O., Gönülateş, S., Bayraktar, A., Zorba, E., Gerek, Z., İpekoğlu, G. (2016). The effect of 8-week hemsball training on balance, reactive agility and lower extremity strength. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 18(3), 78-83.

Sukys, S., Tilindienė, I., Cesnaitiene, V. J., Kreivyte, R. (2019). Does emotional intelligence predict athletes' motivation to participate in sports? *Perceptual and Motor Skills*, 126(2), 305-322.

Sunay, H. (1998). Spor eğitimi altyapısında beden eğitimi öğretmeni ve antrenörün önemi. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 43-50.

Şen, H. T., Yılmaz, F. T., Özcan, D., Bahçecik, N. (2013). Kamu hastanelerinde görev yapan başhekim ve başhemşirelerin duygusal zekâ düzeyleri ile etik muhakeme yetenekleri ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 10(3), 18-26.

Şimşek, Ö. C. (2018). *Ankara Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nde çalışan antrenörlerin duygusal zekâ düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Taş, M. Y. (2010). *Oryantiring sporcuları ile sporcu olmayan bireylerin stresle başa çıkabilme becerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its use. *Harper's Magazine*, 140, 227-235.

Topuz, R., Çağlayan, H. S., (2019). *Duygusal zekâ ve spor. Sporda yeni akademik çalışmalar*. Akademisyen Kitapevi, 183-194.

Tuncel, N. (2018). *Engelli sporcularla çalışan beden eğitimi öğretmeni ve antrenörlerin duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Tutar, F., Ö. (2018). *Yüzme antrenörlerinin sporcularına karşı davranış tarzlarının incelenmesi (Doğu Anadolu örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Watson, M., Kleinert, J. (2017). Control yourself: Physical education teachers' emotional intelligence has a minor role in pupils' need satisfaction. *Advances in Physical Education*, 7, 234-247.

Yanar, N. (2017). *Tenis, squash ve badminton sporcularında duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yapıcı, F. E. (2019). *Hemball oyun becerilerinin ortaokul öğrencilerinin dikkat düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yerli, S. (2009). *İlk ve ortaöğretim okullarındaki yöneticilerin duygusal zekâ ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, İ., Akyel, Y. (2008). Beden eğitimi öğretmen adaylarının empatik eğilim düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 27-33.

Zorba, E., Gönülateş, S. (2017). *Her yaş için spor hemball*. Akademisyen Kitapevi, İstanbul.